

## Täysistunto

**Maanantai 10.12.2018 klo 14.01—20.08**

### **3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 294/2018 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Paula Risikko:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

#### *Keskustelu*

**14.02 Työministeri Jari Lindström** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tarkoituksena on parantaa siviilipalvelusvelvollisten yhdenvertaisuutta ja tehdä siviilipalveluslakiin monia lain ajantasaisuutta parantavia ja muuttuvasta lainsäädäntöympäristöstä johtuvia muutoksia.

Esityksellä mahdollistettaisiin siviilipalvelukseen Puolustusvoimien reservistä hakeneiden eli niin sanottujen täydennyspalvelusvelvollisten paluu Puolustusvoimien reserviin ilman lainsäädännössä asetettuja ikärajavaatimuksia. Voimassa olevan siviilipalveluslain mukaan täydennyspalvelusvelvollisen on mahdollista hakea takaisin Puolustusvoimien reserviin ainoastaan sen vuoden loppuun saakka, jolloin hän täyttää 28 vuotta. Eri-ikäiset täydennyspalvelusvelvolliset eivät ole siten tällä hetkellä yhdenvertaisessa asemassa keskenään.

Esityksessä siviilipalveluslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tämä edellä mainittu 28:aa vuotta koskeva ikäraja poistettaisiin täydennyspalveluksesta Puolustusvoimien reserviin hakeutumisen edellytyksistä. Jatkossa täydennyspalvelusvelvollisen olisi mahdollista hakea takaisin Puolustusvoimien reserviin siihen saakka, kunnes hän ehtii aloittaa täydennyspalveluksen suorittamisen. Voimassa olevan lain tapaan hakemus olisi mahdollista tehdä vain kerran.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia myös siviilipalveluslain erityisoloja koskeviin säännöksiin. Näidenkin muutosten tavoitteena on parantaa siviilipalvelukseen hakeutuvien yhdenvertaista asemaa erityisolojen aikana, jotka tulevat kyseeseen tasavallan presidentin tehtyä päätöksen ylimääräisestä palveluksesta tai päätöksen Puolustusvoimien osittaisesta tai yleisestä liikekannallepanosta.

Esityksessä ehdotetaan, että siviilipalveluslakiin tehtäisiin maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta johtuvat muutokset muuttamalla lakia siten, että maakunta- ja sote-uudistuksen voimaan tultua myös maakuntien viranomaiset ja maakuntien liikelaitokset voisivat toimia siviilipalveluspaikkoina. Maakuntien viranomaiset voisivat siten ottaa siviilipalvelusvelvollisia suorittamaan noin kymmenen ja puoli kuukautta kestävästä työstä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

palvelua. Ehdotuksen tavoitteena on pyrkiä säilyttämään nykyiset sosiaali- ja terveydenhuollon alalla olevat työpalveluspaikat maakunta- ja sote-uudistuksessa.

Siviilipalveluslakiin tehtäisiin myös Euroopan unionin tietosuoja-asetuksesta ja kansallisen henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön muuttumisesta johtuvat muutokset. Muutokset ovat pääasiassa teknisiä, eikä niiden tarkoituksena ole muuttaa lainsäädännön nykytilaa.

Valtion palveluspaikoille kustantamien majoituskorvausten määriä ehdotetaan korotettavaksi kertaluonteisesti vastaamaan siviilipalveluslain voimaantulon jälkeen vuonna 2008 tapahtunutta asumiskustannusten nousua.

Siviilipalveluslain muutoksenhakusäännöksiä muutettaisiin hallinnon yleislakien mukaisiksi siltä osin kuin yleislaeista ei olisi tarkoituksenmukaista poiketa siviilipalvelusjärjestelmän erityispiirteiden vuoksi.

Ja lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia. — Kiitos.

**Puhemies Paula Risikko:** Ja sitten puhujalistalle.

**14.05 Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Siviilipalveluslain kehittämisestä ja muutostarpeista on itse asiassa puhuttu viime aikoina paljon. Tämä muutos, jonka ministeri Lindström esitteli, on hyvä ja tervetullut. Tässähän siviilipalvelusmiesten paluu reserviin mahdollistettaisiin myös sen jälkeen, kun he ovat täyttäneet 28 vuotta. On hyvä, että on mahdollisuus myös kantaa vastuuta sitten tälläkin tavalla, jos sen siinä vaiheessa oikeaksi kokee. Tässä myös vahvistetaan yhdenvertaista asemaa, ja sekin on enemmän kuin tervetullutta.

Arvoisa puhemies! Meidän kokonaisturvallisuutemme tulee kuitenkin tulevaisuudessa-kin nojaamaan toivottavasti aseelliseen varusmiespalvelukseen ja koko palveluskelpoisen nuorten miesten ikäryhmän saamiseen mukaan asepalvelukseen. Ja totean vielä sen, että pidän tärkeänä, että tätä ei millään tavalla olla heikentämässä taikka vavisuttamassa, mutta siitä huolimatta pidän erittäin tervetulleina niitä puheenvuoroja, joissa on pohdittu kutsuntojen laajentamista koskemaan koko ikäryhmää eli miesten lisäksi myös naisia. En itse kannata kuitenkaan naisille velvollisuutta osallistua esimerkiksi asepalvelukseen tai vaihtoehtoisesti siviilipalvelukseen, mutta mielestäni kutsunnat koko ikäryhmälle olisivat kokonaisturvallisuutta vahvistava toimenpide. Ajatus siis olisi se, että siinä vaiheessa me vielä tapaisimme jokaisen tämän maan nuoren miehen ja myös nuoren naisen, voisimme kertoa heille mahdollisuuksista, millä tavalla he voisivat olla kantamassa tätä kokonaisturvallisuuden vastuuta ja niin poispäin. Tällä vahvistettaisiin siis jokaisen suomalaisen panosta ja mahdollisuutta yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ajatellen.

Siviilipalvelusta myös olisi mielestäni samaan aikaan, seuraavassa vaiheessa, kehitettävä kohti varautumispalvelusta. Myös tämä tukisi paremmin yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

**14.08 Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä puhutaan yhdenvertaisuudesta, se on lukuisia kertoja mainittu tämänkin hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä — niin ministeri kuin myös edellinen puhuja — ja sanotaan, että siviilipalvelusta suorittavat tuodaan nyt sitten yhdenvertaiseen asemaan muiden kanssa. Minä kyllä kysyisin koko eduskunnalta siitä, kun juuri parasta aikaa meillä on Suomessa se tilanne, että niin lainmukaista asevelvollisuutta suorittavat, vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavat naiset kuin myös

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

siviilipalvelusta suorittavat henkilöt ovat täysin eriarvoisessa asemassa verrattuna muun muassa kriisinhallinnassa toimiviin heidän vakuutusturvansa osalta. He ovat vuoden loppuun saakka täysin ilman lisävakuutusturvaa, joka astuu voimaan vasta ensi vuoden alusta. Elikkä kun täällä vedotaan tähän yhdenvertaisuuteen ja puhutaan siitä, niin tulee muistaa se, että meillä on edelleen suuria sudenkuoppia ja ongelmia tämän yhdenvertaisuuden kanssa. Viime viikolla tapahtui hyvin järkyttävä onnettomuus Lapissa, vuosi sitten tapahtui kolmen varusmiehen hengen vaatinut onnettomuus Raaseporissa, ja kukaan ei puhu täällä siitä, mikä on heidän asemansa tai yhdenvertaisuus siinä. Eli näen toki hyvänä, että lainsäädäntöä kehitetään ja yhdenvertaisuus huomioidaan, mutta tässä on kyllä suuri ongelma. Ja tänäänkin tästä asiasta puhutaan vielä iltapäivällä. Kysyisin nyt sitten ministeriltä: Mitä tuumaatte tästä asiasta? Ollaanko täällä Suomessa yhdenvertaisesti samalla viivalla vai ei, suoritetaan sitten asevelvollisuutta, siviilipalvelusta tai vapaaehtoista asevelvollisuutta, niin kuin naiset suorittavat?

**14.09 Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Juvonen puuttui ihan tärkeisiin asioihin, mutta vähän jään kyselemään, mikä mahtaa olla motiivina. Perussuomalaiset olivat itse hallituksessa parin vuoden ajan, ja sinä aikana olisi ollut mahdollista laittaa tämä tapaturmalakiasia voimaan ihan hallituspuolueen kansanedustajana. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä perussuomalaisten ryhmästä] Haluan kyllä antaa täyden tunnustuksen niin eduskunnalle kuin puolustusvaliokunnalle, joka on kiinnittänyt asianmukaisesti huomiota siihen, että tapaturmalainsäädäntö saadaan ajanmukaisesti voimaan.

Valitettavasti kuitenkin Suomen lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä ylipäättänsä kään edustaja Juvosen toiveita vastaan ei tällaisia takautuvia lainsäädäntöjä rakenneta, ja jos rakennettaisiin, tultaisiin tilanteeseen, jossa kohdeltaisiin joitain ryhmiä, joitain henkilöitä, joitain onnettomuuksissa loukkaantuneita ihmisiä epätasa-arvoisesti rakentamalla raja jollekin taannehtivalle jaksolle. Siltä osin, edustaja Juvonen, [Puhemies koputtaa] toivon, että näistä asioista puhutaan vakailta mielin.

**Puhemies Paula Risikko:** Vastauspuheenvuorot vielä edustajille Juvonen ja Meri. — Juvonen, olkaa hyvä.

**14.11 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, miksi otin tämän asian esille, oli juuri se, että me puhumme siviilipalvelushenkilöistä ja me puhumme yhdenvertaisuudesta. Muistutan puolustusvaliokunnan varapuheenjohtajaa, että ollessamme hallituksessa kyllä tämän asian eteen tehtiin toimia. Tein muun muassa lakialoitteen ja tein myös toisen lakialoitteen ja vein tätä viestiä eteenpäin, mutta eihän se aina mene niin kuin toivoisi. Kyllä tekin sen tiedätte, että rahastahan me puhumme. Silloin sanottiin ihan suoraan, että rahasta ja taloudellisista asioista on kysymys.

Mutta kysehän on kuitenkin lainsäädännöstä, että haluttiin uudistaa sekä rauhanturvajien laki että varusmiesten laki, ja molemmat ovat erittäin tärkeitä. Ei pidä väheksyä yhtään mitään, mutta kun havaitaan ja herätään epäkohtiin, niin mielestäni ne on kyllä tuotava esille, istuu sitten hallituksessa tai oppositiossa. Me olemme kansanedustajia, täällä ei passaa olla suu kiinni eikä tuppisuuna vaan pitää epäkohdat nostaa esille, ja kun tämä epäkohta on valjennut varsinkin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa erityisesti, niin kyllähän näistä asioista pitää puhua. Elikkä siinä mielessä näen, että on oikeutettua nostaa tämä asia esille — kerta toisensa jälkeen.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

**14.12 Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On nyt erittäin mielenkiintoista, että kun perussuomalaiset ovat esittäneet täällä jotain asioita, niin SDP on katsonut asiakseen aika useissa yhteyksissä tuoda esille, että me olimme silloin hallituksessa. Siis meidät potkittiin ulos hallituksesta puolitoista vuotta sitten. Pari päivää sitten edustaja Lindtman vetosi siihen, kun haluaisimme tehdä välikysymyksen sisäisestä turvallisuudesta, että perussuomalaiset ovat olleet hallituksessa ja tehneet maahanmuuttopoliittisen ohjelman, joka on hyväksytty. Siitähän on itse asiassa edelleen toimittamatta ja täytäntöön panematta suurin osa. On erittäin mielenkiintoista, että teillä on aina vuorotellen joku puolue kohteena, ja ilmeisesti nyt se olemme me.

Ilmeisesti ette saaneet tätä Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry:n puheenjohtajan kirjettä tänään. Hän toivoo tätä lakia taannehtivana. Meidän tehtävämme on tuoda täällä kansan ääni esille, vaikka te, SDP, ette siitä pitäisi.

**Puhemies Paula Risikko:** Sitten mennään puhujalistalle.

**14.13 Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Siviilipalveluslain ajantasaisuutta ja yhdenvertaisuutta parantava hallituksen lakiesitys on kannatettava. Me Suomessa valmistaudumme puolustautumaan uskottavasti, emme siksi, että haluaisimme sotaa, vaan siksi, että saamme elää rauhassa, kun uskottavan puolustuskyvyn vuoksi Suomea ei kannata minäkään valtion uhata.

Yleistä asevelvollisuutta tarvitaan, eikä velvoittavuudesta tule jatkossa luopua. Kuitenkin asepalvelusta kannattaa kehittää tasa-arvoisempaan suuntaan, ja tässä naisten mukaan ottaminen kutsuntoihin olisi oikea askel. Naiset saisivat kutsunnoissa oikeaan aikaan tiedon mahdollisuudesta suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus, ja näin myös vapaaehtoisten naisten määrä varusmiespalvelusta suorittamassa todennäköisesti kasvaisi.

Kokoomus on sitä mieltä, että mahdollisen kansalaispalveluksen toteuttamisen edellytykset kannattaa seuraavan hallituksen ehdottomasti selvittää. Mahdollinen kansalaispalvelus ei korvaisi yleistä asevelvollisuutta, mutta se toisi maanpuolustuksen niidenkin ulottuville, jotka eivät asevelvollisuutta suorita, ja näin ollen se antaisi eväitä myös kehittää siviilipalvelusta tulevaisuudessa siihen suuntaan, että se palvelisi yhä paremmin yhteiskuntamme kokonaisturvallisuutta.

**14.15 Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Siviilipalvelun kehittäminen on merkki siitä, että Suomi on sivistysvaltio. Tänään vietetään ihmisoikeuspäivää, joten tämä esitys on ajoituksellisesti erinomainen ja korostaa sitä, että vapaassa yhteiskunnassa on monta mahdollisuutta osallistua maanpuolustukseen. Usein siviilipalvelu ja maanpuolustus ollaan nähty toisiaan poissulkevinä. Kuitenkin siviilipalvelun valitsevien henkilöiden maanpuolustustahto on erittäin korkea; se tapa, jolla he haluavat toteuttaa sitä, on toinen. Pidän erinomaisena sitä, että tässä laissa tähdätään soveltamisalan laajentamiseen niin, että voidaan myös hyödyntää siviilipalveluksen valitsevien henkilöiden kykyjä paremmin niin ajallisesti kuin osaamisen tasolta.

Myös tämä kansalaispalvelu, jonka edustaja Vikman tässä nosti esille, on sellainen asia, joka tulevaisuudessa tulee ottaa laajempaan keskusteluun, ja olisikin hyvä, että tuleva hallitus nostaisi tämän kokonaisuuden, siviilipalveluksen, kansalaispalvelun ja asepalveluksen, sellaiseen yhteiseen rakentavaan keskusteluun, koska kuitenkin kaikki rakastamme isänmaatamme ja haluamme panoksemme sen rajojen turvaamiseen antaa.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

**14.17 Olavi Ala-Nissilä kesk:** Rouva puhemies! On hyvä asia, että siviilipalveluslainsäädäntö ajantasaistetaan ja asevelvollisuuslainsäädäntöäkin pidetään ajan tasalla. Se on tärkeää. Suomessa täytyy olla laaja asevelvollisuus, kuitenkin niin, että se on naisille vapaaehtoinen. Mutta niin kuin edustaja Heinonen täällä totesi, kutsuntavelvollisuus voisi koskea kaikkia.

Kysyisin julkisuudessa olevasta uutisesta, siitä, että kun asevelvollisuus laiminlyödään, niin käytännössä siitä ei seuraa enää mitään nykyisin: onko tilanne nyt tämä, ja oletteko ajatelleet hallituksessa jotenkin tähän reagoida?

**14.17 Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Eduskuntaryhmien puheenjohtajille tuli tänään sähköposti, jonka luen tässä, tämä ei ole kovin pitkä. Se alkaa näin: ”Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry on esittänyt ja myös tukenut varusmiehiä, reserviläisiä ja siviilipalvelusmiehiä koskevaa tapaturmiin ja kuolemantapauksiin liittyvää lainsäädäntöä ja sen korjauksia, mitkä ovat tulossa voimaan. Kyseisen ajankohdan jälkeen Puolustusvoimissa valitettavasti on sattunut viisi tapaturmaista kuolemantapausta, viimeisin aivan äskettäin.” Asevelvollisena vammautuneiden tuki ry esittää, että ”eduskuntaryhmät huomioisivat lain mukaisessa asepalveluksessa olevien ja vapaaehtoisissa kriisinhallintatehtävissä olevien erilaiset korvaukset kuolemantapauksissa”. On niin, että kriisinhallintatehtävissä kuolleen sotilaan nimeämälle edustajalle maksetaan 200 000 euroa korvauksena, kun taas asevelvollisena kuolleen omaiselle jää tällä hetkellä korvaus niin, että vanhemmat saavat 20 000 euroa. He toivovat, että tämä olisi mahdollista saada taannehtivasti niin, että se olisi voimassa 1.1.2017 jälkeen. Hän kysyykin, olisiko tässä nyt sitten tehtävissä mitään muuta kuin taannehtiva laki. Itse en oikein näe perustetta sille, miksi on olemassa kaksi erilaista korvausta, toisessa 200 000 ja toisessa 20 000, se ei ole kovin yhdenvertaista. Jos menetät nuoren pojan, joka on varusmiespalveluksessa, niin se on todella raskasta vanhemmille, eli en oikein näe tätä eroa. Kysyisin ministeriltä: Voisitteko te hallituksessa vaikuttaa siihen, että tämä korvaustaso olisi samanmoinen ja ehkä taannehtiva? Olisiko muita keinoja? Ja tietysti vetoan muihin eduskuntaryhmiin täällä — vaikka tästä nyt ei SDP:n mielestä saisi puhua.

**Puhemies Paula Risikko:** Arvoisat edustajat, tämä ei ole aihe, mihin nyt pitäisi keskittyä. Tämä kohta 3 ei liity tähän, mistä nyt puhutte, vaan se asia on vasta siellä kohdassa 6. Eli pyydän teitä pitäytymään aina kyseisen asiakohdan asioissa. Ja sitä paitsi tämä asiakohta 6 on ministeri Mattilan sektorilla. Totta kai toinen ministeri voi vastata, jos haluaa, mutta toivon, että pitäydytään siinä asiassa, mistä asialista antaa osoituksen. — Seuraavaksi puheenvuoro, edustaja Juvonen.

**14.20 Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! En huomannutkaan, että olin vielä pyytänyt puheenvuoron. — Haluan tässä korostaa vielä, että täällä on hyviä puheenvuoroja, ja ymmärrettävästi asia kuohuttaa ja herättää tunteita, ja sen takia me haluamme siitä asiasta puhua liittyen myös varusmiehiin ja vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittaviin naisiin niin kuin myös siviilihenkilöihin.

Kysyn nyt liittyen tähän lainsäädäntöön, arvoisa ministeri: kun siellä lausuntokierros on asiasta ollut, nousiko siellä mitään kysymyksiä liittyen siihen, että lainsäädännössä olisi vielä enemmän kehitettävää? On hyvin tärkeää, että meillä säilyy se mahdollisuus, että myös siviilipalvelushenkilöt voivat suorittaa palveluksensa ja heitä kohdellaan yhdenver-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

taisesti. Pidän myös erittäin hyvänä sitä keskustelua kansalaisvelvollisuudesta tai siitä, että voisimme kohdentaa ja laajentaa jonkunlaista maanpuolustustahtoa ja kyvykkyyttä ja taitoa kaikkiin ihmisiin, että meillä kaikilla olisi jonkunlaisia taitoja toimia silloin kun on kriisin paikka.

**14.21 Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tähän kyseessä olevaan lakiin: Pidän tätä ehdotusta hyvänä ja ylipäättänsä hyvänä, että siviilipalvelusmuotoa kehitetään ja ajanmukaistetaan. Tässä edustajakollega aikaisemmin puhui siviilipalvelushenkilöiden maanpuolustustahdosta, ja on totta, että henkilöillä, jotka valitsevat siviilipalveluksen korvaamaan aseellista palvelua, on tutkitusti vahva halu olla mukana yhteiskunnassa ja he kokevat vahvasti myös sen, että maanpuolustusvelvollisuus on osa heidän velvollisuuttaan, vaikka heidän vakaumuksensa ei anna oikeutta kantaa asetta. Samalla kun totean ilokseni myös sen, että heille tämän lainsäädännön kautta mahdollistuu paluu reserviin, mikäli he haluavat aseelliselle palvelupuolelle siirtyä, olisin kysynyt ministeriltä: Ovatko tässä siviilipalveluslainsäädännössä nyt tämän hallituksen toimet tässä? Onko vielä odotettavissa, että kevätistuntokaudella tulisi jotain muuta tähän siviilipalveluksen tärkeään kenttään?

**14.22 Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Käsillä on esitys, jossa ehdotetaan muutettavaksi siviilipalveluslakia, ja on erittäin hyvä, että hallitus on tarttunut myös siviilipalveluksen kehittämiseen. Pieniä muutoksia, mutta hyvä alku. On tärkeää, että siviilipalvelus saadaan yhdenvertaisemman kohtelun piiriin nimenomaan siviilipalvelusvelvolliset varusmiespalveluksessa olevien kanssa. On erittäin hyvä, että reserviin paluu on mahdollinen sitten myös sen vuoden jälkeen kun velvollinen on täyttänyt 28 vuotta. Pitää olla mahdollista sekä vaihtaa niin sanotusti siviilipalvelukseen että sitten myöskin niin sanotusti palata reserviin ja tulla silläkin tavalla samalle viivalle tässä palveluksen osalta. Hyvä on myös, että palveluspaikkoja tulee lisää tulevan maakuntaudistuksen myötä semmoisiin olennaisiin tehtäviin, joita siviilipalvelus pystyy tarjoamaan. Mutta ongelma on edelleen jatkokehittämisen puolelta se, että meillä ei ole sijoitusta eikä sitä varsinaista tehtävää siviilipalveluksen käyneille poikkeusolojen aikana, ja tässä me tarvitsemme uudistuksen kyllä koko palvelusjärjestelmään jatkossa kansalaispalvelusmallin myötä. [Mika Kari: Hyvä puhe!]

**14.24 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustusvoimien toiminta ja Suomen puolustaminen toteutetaan hyvin tehokkaalla ja edullisella tavalla. Kaikki perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, alueelliseen puolustukseen ja uskottavaan puolustukseen, ja tärkeänä osana tätä toimii ehdottomasti uskottava ja vahva reservi, joka on hyvin koulutettu. Tämä lakiesitys, minkä hallitus on tuonut eduskunnan käsittelyyn, on pieni askel siihen suuntaan, että myös siviilipalveluspuoli saataisiin integroitua mukaan tähän Suomen puolustamisen kokonaisideaan.

On aivan välttämätöntä, että jokaisen ihmisen oma panos on käytettävissä silloin kun Suomen tulevaisuus tai turvallisuus on uhattuna. Silloin meidän täytyy olla ehdottomasti kaikkien tekemässä työtä isänmaan hyväksi, että pystymme pitämään maan koskemattomana ja ennen kaikkea takaamaan Suomen turvallisuuden kaikissa olosuhteissa.

Suomen puolustus on perustunut vahvaan reserviin koko Suomen itsenäisyyden ajan, ja niin sen pitää olla jatkossakin. Yleinen asevelvollisuus tarvitaan, ja myös korostaisin alueellista puolustusta. Jos Suomessa lähdetään sille tielle, että jotakin maan kohtaa puoluste-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

taan paremmin kuin jotakin toista, se on väärä linja. Mielestäni koko Suomea puolustetaan sen jokaisella neliöllä, mistä Puolustusvoimien oma doktriini lähtee, ja siitä on pidettävä tinkimättömästi kiinni.

**14.25 Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Siviilipalvelus on todellakin osa perustuslain mukaista maanpuolustusvelvollisuutta, vaikkakin maanpuolustuksen kova ydin on nimenomaan aseellisessa puolustuksessa. Mutta nyt esitettyjen säännösten selkeyttäminen korostaa siviilipalveluksen yhteiskunnallista merkitystä, ja ajattelen, että se vahvistaa myös luottamusta siviilipalvelusjärjestelmään varsinkin niiden henkilöiden keskuudessa, jotka valitsevat siviilipalveluksen täyttääkseen maanpuolustusvelvollisuutensa. Varmasti siviilipalveluksessa on edelleen kehitettävää. Aika paljon tulee sitä palautetta, että siviilipalveluspaikkoja, varsinkin mielekkäitä paikkoja, on vaikea löytää, ja on tärkeää, että myös siviilipalvelusta suorittavat henkilöt kokevat tämän kokonaisturvallisuutta tukevaksi toiminnaksi.

**14.26 Eero Lehti kok:** Arvoisa rouva puhemies! Viikko sitten julkaistiin maanpuolustus-tiedotuksen suunnittelukeskuksen tutkimus, jossa nuorempien ikäluokkien maanpuolustustahto ei ollut enää entisellä tasolla, vaikkakin se oli edelleenkin korkea. Varusmiespalveluksesta vapautetaan nykyään huomattavasti enemmän nuoria naisia ja miehiä, jotka haluaisivat mutta eivät täytä armeijan laatukriteerejä, koska armeijan sodanaikaista vahvuutta on supistettu. Olen pitkään miettinyt sitä, että armeija voisi kyllä kehittää kevyemmänkin varusmiespalveluksen, jonka tavoitteena ei ole aseellisen toiminnan käyttö sotatilanteissa tai kriisin aikana vaan valmennus, esimerkiksi koulutus kalustoon, joka armeijalla on käytössä, rekka-autojen tai maansiirtokoneiden tai vastaavien koneiden kuljettajaksi.

Armeija on ihmisen viimeinen koulutusvaihe, jossa työnantajalla on oikeastaan kaikki mahdolliset eväät käytössä, mutta ne, jotka jättävät varusmiespalveluksen suorittamatta, ovat myös työmarkkinoilla aika huonossa asemassa.

**Puhemies Paula Risikko:** Edustaja Pakkanen ja sen jälkeen ministeri.

**14.27 Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin viime viikolla täällä keskusteltiin maanpuolustustahdosta, ja siitä näkökulmasta haluaisin sanoa sen, että tämä siviilipalveluslain uusinta on toki tärkeä, mutta pidän erityisen tärkeänä, että yleinen asevelvollisuus kuitenkin säilyy meillä pääsääntöisenä palvelusmuotona nuorilla miehillä. Kutsunnat toki voidaan ulottaa koko ikäluokkaan niin naisille kuin miehille, mutta yleisen asevelvollisuuden tulee olla se perusta, jolle suomalainen maanpuolustus ja maanpuolustustahto tulevaisuudessakin tulee perustaa.

Kokonaisturvallisuuskäsite on tärkeä käsitellä, ja sen täsmentäminen, mitä sillä yleisesti halutaan sanoa, lienee meille kaikille hyvin tärkeää. Tässä edellä kuultiin just, että armeija on viimeinen paikka, missä suomalainen nuori otetaan monella tapaa kiinni. Myös työmarkkinoiden näkökulmasta se on tärkeä huomioida, ja siksi myös edustaja Lehden nostama kuljettajakoulutusasia tulisi huomioida Puolustusvoimissa.

**Puhemies Paula Risikko:** Seuraavaksi ministeri, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp

**14.29 Työministeri Jari Lindström:** Kiitos, puhemies! Lähdetään vastauksiin siitä, että korostan vielä, mitä tässä tehdään muutoksena: tässä saatetaan siviilipalvelukseen ja täydennyspalvelukseen hakevat henkilöt yhdenvertaiseen asemaan erityisolojen aikana ja näitten muutosten myötä kaikkia siviilipalvelukseen hakevia kohdellaan yhdenvertaisesti. Se on tässä taustalla.

Sitten täällä tuli kysymyksiä, jotka menevät ehkä enemmänkin tosiaan tuonne ministeri Mattilan ja ehkä osin jopa puolustusministeri Niinistön tontille, ja sinne en uskalla hypätä. Toki nämä ovat hyviä huomioita. Kyllä itsekin kannan huolta edustaja Juvosen ja edustaja Meren nostamasta lisävuokaturvasta. Tämä on totta kai ongelma, enkä millään lailla halua piiloutua tässä mihinkään. Tässä kohtaa meillä on haastavaa, mutta niin kuin edustaja Kari erinomaisessa puheenvuorossaan sanoi, niin on myös todella hankalaa takaperoisesti säätää lakeja, koska sitten saatettaisiin aukaista sellaisia portteja, että me olemme jatkuvasti ongelmassa, ja silloin voidaan taas kysyä, ollaanko yhdenvertaisessa asemassa. Mutta millään lailla tätä ongelmaa en kyllä tietenkään väheksy, kukaan ei sitä tietenkään tee.

Edustaja Vikman nosti esille kansalaispalveluksen, ja tämä on asia, jota on todellakin syytä selvittää — minun mielestäni siinä todella kyllä olisi kehittämisen paikkaa — ja ainakin selvittää, mitä sieltä löytyisi, mistä tavallaan päästään edustaja Lehden esille nostamaan asiaan kuljettajakoulutuksesta tai jonkun muun raskaan kaluston koulutuksesta. Eli jos ei tavallaan niitä kriteerejä täytä, mitä siellä armeija vaatii, niin nämä kriteerit voisi täyttää. Siinä tulisi kyllä win-win-tilanne, jolloin tälle henkilölle tulisi ammattitaito ja tulevaisuuden turvaa sitten armeijan aikana, jos hän saisi koulutuksen tällaisiin tehtäviin. Minun mielestäni erittäin hyvä ehdotus.

Edustaja Juvonen kysyi lausuntokierroksella nousseita asioita. Tämä siviilipalveluslaki on ollut tämmöisessä siviilipalveluslain muutostarpeita selvittäneessä työryhmässä, ja sieltä ovat osin tulleet nämä esitykset, mutta siellä on tullut myös ehdotuksia, joita ei nyten olla viemässä eteenpäin. Tähän ei esimerkiksi sisälly ehdotusta siitä, että joustavoitettaisiin aloitetusta siviilipalveluksesta varusmiespalvelukseen siirtymistä. Tämä on ollut työryhmävaiheessa ja hallituksen esityksen jatkovalmisteluvaiheessa. Tätä on pohdittu, että me olisimme muuttaneet siviilipalveluslakia sillä tavalla, että myös aloitetusta siviilipalveluksesta olisi mahdollisuus hakea varusmiespalvelukseen. Tätä ei kuitenkaan pidetty tarkoituksenmukaisena johtuen muun muassa siitä, että velvollisten yhdenvertaisen kohtelun vuoksi siviilipalveluksessa vietetty palvelusaika olisi todennäköisesti tullut lukea täysimääräisesti hyväksi jäljellä olevaa varusmiespalveluksen palvelusaikaa laskettaessa. Tämä olisi voinut merkitä sitä, että varusmiespalvelukseen palanneiden velvollisten palvelusaika olisi päättynyt, ennen kuin varusmieskoulutus olisi sille suunnitellussa ajassa ehditty suorittaa loppuun, ja se ei olisi ollut tarkoituksenmukaista.

Täällä on pohdittu myös muun muassa sitä, miksei palveluksesta toiseen siirtyminen voisi olla vapaata ja vapaasti yksilön päätettävissä. Me olemme nähneet, että lainsäädännössä on edelleen tarpeen säilyttää jotain rajoituksia näitten järjestelmien välillä siirtymistä koskien, jotta siviilipalvelus ja varusmiespalvelus ehdittäisiin suorittaa loppuun säädettyssä ajassa.

Ei ole myöskään viety eteenpäin semmoista ehdotusta, jonka mukaan kokonaisturvallisuuden kannalta hyödyllinen valtion viranomainen tai liikelaitos voisi toimia palveluspaikana. Tähän voimassa olevaan siviilipalveluslain paikkaluetteloon sisältyy jo nyt muun muassa valtion ja kuntien viranomaisia. Eikä myöskään täydennyspalveluksen kestoaikaa



## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 127/2018 vp**

haluttu pidentää, eikä tähän sisälly myöskään siviilipalveluksen keston lyhentämistä koskevia ehdotuksia.

Eli näitä on noussut esille, mutta näitä ei ole viety eteenpäin.

Lopetan edustaja Karin kysymykseen siitä, onko tulossa mitään muuta: minulla ei ole muuta tietoa kuin se, että tämä on viimeinen esitys, jonka minä esittelen tässä toimessani. [Mika Kari: Tähän asiaan liittyen?] — Ja muihinkin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.